Dokumenty życia społecznego to materiały o charakterze informacyjnym, propagandowym i reklamowym, dotyczące działalności różnego rodzaju organizacji, stowarzyszeń i instytucji oraz grup społecznych. Przeznaczone są dla określonego kręgu odbiorców i powstają zazwyczaj dla osiągnięcia doraźnych celów, wynikających z założeń przyjętych przez ich twórcę.

Zbiór dokumentów życia społecznego, gromadzonych w Książnicy Kopernikańskiej od początku jej istnienia, liczy 19 294 jednostki.

Są to materiały różnorodne pod względem treści, formy i szaty graficznej. Należą do nich: fotografie i pocztówki; ekslibrisy; afisze i programy teatralne, filmowe, muzyczne, wyborcze, sportowe; plakaty; katalogi wystaw i targów; ulotki i biuletyny dotyczące działalności partii politycznych i organizacji społecznych; odezwy, obwieszczenia i
zarządzenia władz miejskich, urzędów i organizacji; rozkłady jazdy, cenniki, etykiety, druki firmowe, informatory gospodarcze i turystyczne; zaproszenia i zawiadomienia.

Najcenniejsze pochodzą z XIX i pierwszej połowy XX wieku. Związane są z wydarzeniami kulturalnymi, naukowymi, społeczno-politycznymi, sportowymi i gospodarczymi Torunia. Wśród nich zachowały się m. in.: program obchodów jubileuszu 300-lecia Gimnazjum Akademickiego z marca 1868 roku, fotografia grona nauczycielskiego szkoły wykonana podczas tej uroczystości oraz dyplomy gratulacyjne przekazane Gimnazjum od szkół średnich w Prusach Królewskich i Książęcych, a także od uniwersytetów w Berlinie, Lipsku i Królewcu.

Unikalną grupę zbiorów stanowią plakaty ściśle związane z działalnością Konfraterni Artystów, utworzonej w 1920 roku przez Juliana Fałata i Artura Górskiego. Ich autorami są wywodzący się z tej elitarnej grupy znani toruńscy artyści malarze, rzeźbiarze i architekci: Feliks Paweł Gęstwicki, Eugeniusz Gros, Edward Karniej, Kazimierz Waluk, Ignacy Zelek, Kazimierz Ulatowski. Zostały wydrukowane w zakładzie litograficznym Pomorskiej Drukarni Rolniczej S.A. i należą do najbardziej udanych plakatów międzywojennego Torunia.

Najliczniej reprezentowane są teatralia dokumentujące premiery toruńskiego teatru, a także amatorskiego ruchu teatralnego związanego przede wszystkim z organizacjami i towarzystwami społecznymi, zarówno kościelnymi jak i świeckimi: Katolickim Stowarzyszeniem Młodzieży Męskiej, Katolickim Stowarzyszeniem

Młodzieży Żeńskiej, Teatrem Żołnierskim, Towarzystwem Śpiewu „Lutnia”, Towarzystwem Gimnastycznym „Sokół”, Teatrem „Deutsche Bühne”.

Książnica posiada także materiały świadczące o działalności teatralno-muzycznej prowadzonej przez jeńców angielskich i amerykańskich w czasie drugiej wojny światowej, w stalagu XX A, rozlokowanym w fortach toruńskich.

W zbiorach zachowały się repertuary przedwojennych kin, w tym repertuar niemego kina „Pan”, które zostało zlikwidowane z początkiem lat 30-tych.

Unikalne są materiały społeczno-polityczne z okresu dwudziestolecia międzywojennego, w tym dotyczące przewrotu majowego, a także dokumenty propagandowe z czasów Polski Ludowej z lat 1945-1956 oraz z okresu 1980-1989.

Wyodrębnioną grupę stanowi kolekcja fotografii przedstawiająca zabytki architektury sakralnej i świeckiej, ważniejsze budynki publiczne i pomniki Torunia z przełomu XIX i XX wieku. Fotografie, wykonane w miejscowych zakładach Aleksandra Jacobiego i Henryka Gerdoma, mają ogromną wartość historyczną i dokumentacyjną, gdyż zachowują nie istniejące dziś budowle i układy urbanistyczne.

Fotografie są ważnym źródłem podobizn zasłużonych dla miasta osobistości. Odnotowują też istotne wydarzenia z historii Torunia, regionu i kraju, jak np. ogólnopolskie uroczystości związane ze sprowadzeniem do Polski prochów Juliusza Słowackiego w czerwcu 1927 roku, w które gród Kopernika włączył się również, witając przy Bramie Mostowej statek przewożący prochy wieszcza z Gdańska do Warszawy.

Zachowały się także materiały w formie etykiet i papieru firmowego najstarszego zakładu cukierniczego na Pomorzu, toruńskiej Fabryki Pierników i Czekolady Gustawa Weesego, która podjęła działalność w drugiej połowie XVIII wieku.

Dokumenty życia społecznego gromadzone w Książnicy Kopernikańskiej (od 1974 r. w Dziale Zbiorów Specjalnych) stanowią wartościowy materiał badawczy i są uzupełnieniem dorobku wydawniczego regionu.

Źródło: [Męczekalska, A.]. (2008). Dokuemnty życia społecznego. W L. Pluta, T. Szymorowska, & K. Wyszomirska (Red.), Informator o zbiorach i działalności Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej Książnicy Kopernikańskiej w Toruniu (s. 36-38). Wojewódzka Biblioteka Publiczna – Książnica Kopernikańskiej w Toruniu.

- Udostępnij: Facebook
- Udostępnij: X
- Drukuj
- PDF